

به‌رغم وعده‌های دولت در مهر بازار مسکن، تورم سالانه خرید و اجاره خانه همچنان بالاست و طرح‌های حمایتی مانند نهضت ملی مسکن نیز نتوانسته امید خانه‌دار شدن را در مستاجران زنده نگه دارد. به گزارش مهر، بازار مسکن در سال‌های اخیر یکی از پرتلاطم‌ترین دوره‌های خود را تجربه می‌کند؛ قیمت خرید خانه روزبه‌روز افزایش می‌یابد و توان خرید مردم به شدت کاهش یافته است. مستاجران نیز در سایه تورم شدید اجاره‌بها، با فشار اقتصادی سنگینی مواجه‌اند. بر اساس آخرین گزارش مرکز آمار ایران، تورم سالانه مسکن طی یک‌سال منتهی به مهرماه امسال ۳۶.۶ درصد بوده است؛ این در حالی است که تورم سالانه اجاره نیز به ۳۶.۵ درصد رسیده و در بخش خدمات نگهداری و تعمیر واحدهای مسکونی نیز تورم ۴۴.۳ درصدی ثبت شده است. این ارقام نشان می‌دهد نه تنها سیاست‌های کنترلی دولت در بازار مسکن بی‌اثر بوده، بلکه هزینه‌های جانبی مسکن نیز با شتابی بیشتر افزایش یافته است. در حالی‌که از سال ۱۴۰۰ و همزمان با تصویب قانون «جهش تولید مسکن»، دولت وعده ساخت ۴ میلیون واحد مسکونی تحت عنوان نهضت ملی چهار سال را داده بود، اما طبق اعلام محمدرضا عارف، معاون اول رئیس جمهوری، تا امروز تنها ۵۱ هزار واحد از این طرح تحویل متقاضیان شده است؛ یعنی تعداد بسیار اندکی از هدف‌گذاری کلان دولت طی چهار سال گذشته تحقق یافته است. در کنار تأخیر گسترده در اجرای پروژه‌ها، نارضایتی وانصراف متقاضیان نیز در حال افزایش است. بسیاری از ثبت‌نام‌کنندگان طرح نهضت ملی مسکن به دلیل طولانی شدن فرایند ساخت، فشار مالی و عدم شفافیت در روند تحویل، از ادامه حضور در این طرح ناامید شده‌اند. یکی از متقاضیان طرح نهضت ملی مسکن در گفتگو با مهر اظهار کرد: «سال ۱۴۰۰ با قرض و فروش ماشین‌مان برای تأمین نام اقدام کردیم به امید اینکه روزی صاحب‌خانه شویم، اما امروز نه تنها خانه‌دار نشده‌ایم بلکه حتی خودرویی هم نداریم. در این مدت هم سهم آورده‌مان را مرتب واریز کردیم تا از طرح حذف نشویم و هم بدهی‌هایی را که برای تأمین این پول گرفته بودیم، بازپرداخت کردیم.» وی افزود: «بعد از چهار سال، وقتی به دلیل فشار مالی تصمیم به انصراف گرفتم، به ما گفتند باید منتظر بمانید تا متقاضی دیگری جایگزین‌تان شود تا پول واریزی بر اساس نوبت بازگردانده شود. در واقع حتی پولی که پرداخت کرده‌ایم را هم نمی‌توانیم فوراً پس بگیریم و معلوم نیست چه زمانی به دست‌مان می‌رسد.» به گزارش مهر، به نظر می‌رسد متقاضیان نهضت ملی مسکن در باتلاقی گرفتار شده‌اند که نه راه پیش دارند و نه راه پس. تأخیرهای طولانی، عدم بازگشت سریع آورده‌ها و ابهام در تحویل پروژه‌ها، موجب کاهش اعتماد عمومی به طرح‌های حمایتی دولت شده و بسیاری از شهروندان دیگر آمیدی به خانه‌دار شدن از مسیر دولتی ندارند.

◀ زمین‌های غیرقابل سکونت

یکی دیگر از متقاضیان طرح تخصیص زمین برای حمایت از جوانی جمعیت از استان زنجان نیز در گفتگو با خبرنگار مهر گفت: «از ابتدای ثبت‌نام این طرح تاکنون هیچ زمینی تحویل داده نشده است. پس از پیگیری‌های مکرر، نقطه‌ای راه به‌مانشان دادند و گفتند زمین‌های شما اینجاست. اما در آن محدوده کارخانه‌های صنعتی و بهشت زهرا واقع شده و اصلاً قابلیت سکونت ندارد. حتی از نظر امنیتی نیز منطقه مناسبی برای زندگی نیست. در حالی‌که در همان استان زمین‌های بهتر هم وجود دارد.»

◀ سیاست‌های ناکارآمد

کارشناسان اقتصادی معتقدن ریشه اصلی بحران در بازار مسکن، نبود سیاست‌گذاری منسجم و پایدار است. طی سال‌های گذشته، تعدد مدل‌طرح‌ها، نبود برنامه اجرایی شفاف، و کم‌کاری در حوزه تأمین زمین و تسهیلات بانکی موجب شده تا بازار مسکن از کنترل خارج شود. همچنین در تورم عمومی کشور نیز همچنان مسکن یکی از بیشترین سهم‌ها را در سبد تورمی خانوارها دارد. رشد ساخت، مصالح ساختمانی، افزایش هزینه‌های ساخت، و کاهش عرضه مسکن، فاصله میان درآمد خانوار و هزینه مسکن را بیش از پیش عمیق کرده است. به اعتقاد کارشناسان، اگر دولت در کنار سیاست‌های ساخت و ساز، به اصلاح نظام مالیاتی، عرضه زمین ارزان، و حمایت از تولیدکنندگان واقعی مسکن نپردازد، بحران موجود در سال‌های آینده به مراتب شدیدتر خواهد شد. در حال حاضر بخش قابل توجهی از جمعیت کشور، به‌ویژه جوانان و زوج‌های تازه‌ازدواج‌کرده، حتی توان اجاره یک واحد کوچک در شهرهای بزرگ را ندارند. در مقابل، طرح‌های حمایتی نیز به دلیل کندی اجرا، عمل‌ان نتوانسته‌اند نیاز واقعی جامعه را پاسخ دهند. تأمین مسکن برای عموم مردم، به‌ویژه اقشار کم‌درآمد، در نتیجه سال‌هاکم‌کاری و تصمیمات مقطعی دولت‌ها به کلافی پیچیده و حل‌نشده تبدیل شده است. در شرایطی که تورم مسکن به بالای ۳۶ درصد و تورم خدمات نگهداری به بیش از ۴۴ درصد رسیده، بازار ملک و اجاره همچنان یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های اقتصادی خانوارهای ایرانی است. بااین روند، اگر تحول اساسی در سیاست‌گذاری رخ ندهد، رویای خانه‌دار شدن برای بسیاری از مردم، بیش از گذشته دور از دسترس خواهد بود.

«آرمان ملی» همزمان با حضور بررسی عملکرد یکساله دولت در مجلس گزارش می‌دهد

فرماندهی اقتصادی دولت چهاردهم قربانی وفاق

یکی از محورهای مهم فعالیت دولت، کنترل انتظارات تورمی از طریق دیپلماسی اقتصادی بود.

مذاکرات غیر مستقیم برای احیای برجام، حتی بدون نتایج رسمی، اثر قابل توجهی بر

کاهش نرخ ارز و کنترل تورم داشت

داشت. این رویکرد با هدف افزایش بهره‌وری، کاهش هزینه‌های عمومی و تقویت توان اقتصادی کشور دنبال شد و با استقبال کارشناسان و فعالان اقتصادی مواجه گردید. برنامه‌ریزی برای توسعه هوش مصنوعی و تأسیس نهاده‌ها و رسانه‌های مرتبط نیز از دیگر اقدامات مهم دولت در این دوره به شمار می‌رود. هدف از این سیاست‌ها، افزایش توانمندی‌های فناورانه کشور، ایجاد بستری برای نوآوری و توسعه صنایع دانش بنیان بود. دولت چهاردهم با تمرکز بر کوچک‌سازی دولت، توسعه فناوری، اصلاح نظام بانکی، افزایش شفافیت و بهبود محیط کسب‌وکار، مسیر اولیه‌ای برای عبور از بحران‌ها و ایجاد پایه‌ای برای رشد اقتصادی پایدار فراهم کرده است. اگرچه هنوز چالش‌های بزرگی مانند نوسانات ارزی، فشارهای بین‌المللی و ساختارهای مرمی اقتصادی باقی است، اما اقدامات دولت نشان می‌دهد که مسیر حرکت به سمت ثبات و توسعه اقتصادی با وجود محدودیت‌ها قابل تحقق است و می‌تواند زمینه‌ساز دولت‌های توسعه‌گرا و پایدار را آینده‌بخش

◀ توسعه تجدیدپذیرها

با نگاهی کلی به کارنامه دولت، یکی از حوزه‌هایی که در دولت چهاردهم مورد توجه ویژه قرار گرفت، توسعه انرژی‌های تجدیدپذیر و جبران کسری برق از طریق نیروگاه‌های خورشیدی وادی بود. این اقدامات در شرایطی انجام شد که بحران انرژی و ناترازی‌های موجود، تهدیدی جدی برای ثبات اقتصادی به شمار می‌رفت. دولت با تمرکز بر تقویت زیرساخت‌ها و بهره‌برداری از ظرفیت‌های موجود، سعی کرد مانع توقف تولید و افزایش ناپایداری اقتصادی شود. علاوه بر این، سیاست‌های دولت در زمینه عادی‌سازی روابط با FATF و پذیرش پالرمو و CFT، پس از شش سال تعویق، به مرحله اجرا رسید. هرچند بسیاری تصور می‌کردند با این اقدام ایران باید فوراً از لیست سیاه FATF خارج شود، واقعیت متفاوت است و دست‌اندرکاران اقتصادی تأکید کرده‌اند که نتایج این اقدامات به تدریج قابل بهره‌برداری است و استفاده از مزایای آن نیازمند زمان و برنامه‌ریزی دقیق است.

◀ بورس و ناترازی بانک‌ها

بازار بورس نیز طی دو ماه اخیر نشان دهنده روند مثبت و بهبود شرایط اقتصادی بود. شاخص کل بورس در این مدت با افزایش قابل توجهی روبرو شد و توانست جایگاه خود را به عنوان یک شاخص سنجش وضعیت اقتصاد کشور تثبیت کند. این رشد نه تنها به افزایش اعتماد سرمایه‌گذاران کمک کرد، بلکه نشان دهنده تأثیر سیاست‌های دولت در کاهش برخی از ناسامانی‌های اقتصادی و افزایش شفافیت در بازار مالی بود. با این حال، همچنان چالش‌های ساختاری در بانک‌ها و سیستم مالی کشور باقی مانده است. نمونه بارز این مسئله، وضعیت بانک‌های ناتراز مانند بانک آینده بود که دولت چهاردهم مسئولیت رسیدگی به آن را بر عهده گرفت و تلاش کرد با مدیریت دقیق و اصلاحات ساختاری، از خطرات بالقوه جلوگیری کند. در زمینه شاخص‌های مالی، برنامه اصلاح نظام بانکی، افزایش سرمایه بانک ملی و انحلال بانک‌های ناتراز، مانند بانک آینده، کلید خورد. این اقدامات، با هدف اصلاح ساختار مالی کشور و کاهش ریسک‌های سیستماتیک، یکی از محورهای اصلی سیاست‌های اقتصادی دولت بود. همچنین، دولت برنامه‌ای برای پیشبرد رشد عدالت محور و تحقق اقتصاد برای همه را با اولویت‌های راهبردی و ابرپروژه‌های تعریف کرد که شامل بهبود فضای کسب‌وکار، توسعه دیپلماسی اقتصادی، توانمندسازی اقتصاد، اقتصاد دیجیتال و بازفرینی اعتماد اقتصادی می‌شد.

◀ کوچک‌سازی دولت

در حوزه مدیریتی و حکمرانی، دولت چهاردهم تمرکز ویژه‌ای بر کوچک‌سازی دولت و واگذاری فعالیت‌ها به بخش خصوصی

محدودیت‌های جدید آبی اطلاع‌رسانی می‌شود

فعلا محدودیت در ساعات روز نداریم

با اعلام رسمی اعمال کاهش افت فشار آب در تهران طی روزهای اخیر، برخی شهروندان از قطعی بدون برنامه در منطقه خود خبر داده‌اند اما منظور که مسوولان صنعت آب توضیح دادند فشار آب در حدود ۱۲ شب تانزدیک صبح که مردم در خواب هستند، کم می‌شود،ناشت شهری کمتر و فرصتی برای آبیگری مخازن شهری ایجاد شود به گفته سخنگوی صنعت آب اعمال ملاحظات به قید مصرف به صورت برنامه‌ریزی شده برای شهروندان تهرانی حتما با اطلاع‌رسانی قبلی خواهد بود. به گزارش ایسنا، کاهش محسوس بارش هادر سراسر ایران، نشان از تغییر الگوی اقلیمی ورود به دوره‌ای پایدار از کم‌آبی و لزوم صرفه‌جویی و اعمال محدودیت در منابع آبی دارد، در این راستا، کاهش افت فشار آب طی روزهای گذشته به عنوان نشانه‌های کمبود آب در کشور و پایتخت مشاهده شد. بیشتر مسئولان بر تدوین سناریو بدبینانه برای گذر از شرایط موجود تأکید کرده بودند که طی روزهای گذشته در

خارجی و منطقه‌ای، تا حدی موثر بوده است. در بازار خودرو نیز افزایش متوسط قیمت‌ها به دلیل تغییرات کارخانه‌ای و سیاست‌های تنظیم بازار، اجتناب‌ناپذیر بود. اما دولت توانست مانع از توقف تولید و تشدید بحران در این بخش شود. علاوه بر این، به گفته کارشناسان؛ یکی از محورهای مهم فعالیت دولت، کنترل انتظارات تورمی از طریق دیپلماسی اقتصادی بود. مذاکرات غیر مستقیم برای احیای برجام، حتی بدون نتایج رسمی، اثر قابل توجهی بر کاهش نرخ ارز و کنترل تورم داشت. دولت در این زمینه نشان داد که حتی در شرایط محدودیت شدید، ابرار دیپلماسی می‌تواند به عنوان یک مکانیسم مدیریت بحران اقتصادی عمل کند.

◀ مدیریت و کنترل اقتصاد

در نهایت، عملکرد اقتصادی دولت چهاردهم به رغم فراز و نشیب‌های منطقه‌ای و داخلی، نشان دهنده تلاش برای مدیریت بحران، تثبیت شاخص‌ها و ایجاد زیرساخت‌های توسعه‌ای است که در طولانی مدت می‌تواند آثار مثبت قابل توجهی بر اقتصاد کشور داشته باشد. سیاست‌های هوشمندانه در حوزه بورس، انرژی، فناوری، اشتغال و نظام بانکی، در کنار استفاده تدریجی از مزایای FATF و دیپلماسی اقتصادی، تصویر روشنی از مسیر پیش‌روی دولت برای بهبود شرایط اقتصادی ارائه می‌دهد و نشان می‌دهد که حتی در محیطی پرچالش، امکان پیشبرد اصلاحات و توسعه اقتصادی وجود دارد. به اعتقاد کارشناسان؛ گزارش‌های رسمی و غیررسمینشان می‌دهد که دولت چهاردهم با وجود بحران‌ها و فشارهای متعدد، توانسته است پایه‌هایی برای ثبات و رشد اقتصادی ایجاد کند، اما رسیدن به توسعه پایدار مستلزم ادامه این سیاست‌ها، انسجام مدیریتی و بهره‌برداری موثر از ظرفیت‌های داخلی و بین‌المللی است.

◀ ضرورت اصلاحات ساختاری

حسین محمودی اصل، کارشناس اقتصادی نیز در این باره گفت: کشور بر اساس داده‌ها و تحلیل‌های غلط اداره می‌شود و خطاهای شناختی مکرر موجب شده امروز نیز همین وضعیت تداوم داشته باشد. به گفته او، دولت چهاردهم در حوزه اقتصادی معقول تر عمل می‌کند، اما ساختارهای غلط شکل گرفته و ذی‌نفعان قدرتمند در برابر تغییرات مقاومت می‌کنند. او اضافه می‌کند که تحلیلی مطالبات این گروه‌ها به سیاست‌های دولت نیز ترجمه می‌شود. محمودی اصل مهم‌ترین مساله را بی‌توجهی به نرخ و حاشیه سود تولید می‌داند. محمودی اصل توضیح می‌دهد که در هیچ گزارش و تصمیم‌گیری، سهم تولید لحاظ نمی‌شود و منابع به سمت صندوق‌های درآمد ثابت، دلار و طلا حرکت می‌کنند. با حاشیه سود ۱۲ درصد، انگیزه‌ای برای تولید وجود ندارد. همچنین قانون مالیات بر عایدی سرمایه پس از سال‌ها تصویب شده است، اما دلالتان حرفه‌ای برای تورم تخفیف می‌گیرند. درحالی که واحدهای تولیدی حتی از یک درصد سود نیز مالیات می‌پردازند، محمودی اصل افزود: دولت برای حذف رانت شعار داده و حتی در مقاطعی با بازار رقابتی توافقی کرده‌ا ران کاهش دهد. با این حال، مدل اجرای سیاست‌های ارزی نیازمند بازنگری است. محمودی اصل می‌گوید: دولت پزشکian وعده داده بود بر پایه تخصص حرکت کند، اما فشارها مانع تحقق این وعده می‌شود و به جای استفاده از متخصصان، انتصابات بر اساس روابط دوستانه انجام می‌شود. تا زمانی که این رویکرد تغییر نکند، همان شکست‌های گذشته تکرار خواهد شد.

آب در برخی مناطق تهران بدون اطلاع‌رسانی قبلی، اظهار کرد:

این موضوع را باید از آبفای مناطق پیگیری کرد اما آنچه به عنوان سیاست وزارت نیرو تدوین و به شرکت‌ها ابلاغ شده این است که مدیریت فشار که اطلاع‌رسانی آن نیز از ماه‌های پیش انجام شده بود، از نیمه شب تا صبح با دقت بیشتری اعمال می‌شود. سخنگوی صنعت آب افزود: اگر با مدیریت مصرف از طریق همراهی مردم بتوانیم ۱۰ درصد کاهش مصرف را داشته باشیم، مجبور می‌شویم ملاحظاتی را در خصوص مقدار مصارف آب برای شهروندان با توزیع عادلانه داشته باشیم که با اطلاع‌رسانی همراه خواهد بود. بزرگ‌زاده تأکید کرد: اگر رگر بر قطع آب باشد، حتما اطلاع‌رسانی در این رابطه صورت خواهد گرفت و به تمام شرکت‌ها ابلاغ شده که اطلاع‌رسانی را انجام دهند. وی با بیان اینکه مدیریت فشار، حوادث و یا برخی اتفاق‌هایی که ممکن است برای یک منطقه رخ دهد باید از آبفای منطقه پیگیری کرد، گفت: سیاست وزارت نیرو این نیست که مردم را غافلگیر کند. سخنگوی صنعت آب در پاسخ به این سوال که آیا ممکن است محدودیت‌های آبی در طول روز نیز اعمال شود، گفت: فعلا چنین برنامه‌ریزی انجام نشده اما آینده را باید در آینده تصمیم گرفت.

فرش ایرانی در تله رکود

فرش دستباف ایران که روزگاری در صدر فهرست صادرات بود، امسال نیز از رکود خارج نشد و طبق برآوردها، مجموع ارزش صادرات در سال ۱۴۰۴ از مرز ۴۰ میلیون دلار فراتر نخواهد رفت.

در حالی که انتظار می‌رفت سال ۱۴۰۴ نقطه عطفی برای رونق صادرات فرش دستباف ایران باشد، آمارها و ارزیابی‌های میدانی از ثبات نسبی صادرات در سطح سال گذشته و تداوم رکود در این حوزه حکایت دارد.

بر اساس سیاست‌های ابلاغی از اسفندماه سال گذشته، آئین‌نامه‌ای به اجرا درآمد که به موجب آن تعهد ارزی صادرکنندگان صنایع دستی و فرش دستباف به میزان ارزش مواد اولیه مصرفی کاهش یافت. این تصمیم با هدف تسهیل فرآیند صادرات و حمایت از فعالان کوچک و متوسط حوزه فرش اتخاذ شد و انتظار می‌رفت آثار مثبت آن در ماه‌های ابتدایی سال نمایان شود. با این حال، شرایط غیرمنتظره سیاسی و اقتصادی منطقه، به‌ویژه وقوع جنگ دو زده‌روزه و پیامدهای پس از آن، موجب شد روند مورد انتظار تحقق پیدا نکند.

حوزه‌هایی همچون گردشگری، صنایع دستی و به‌ویژه فرش دستباف برای دستیابی به توسعه به ثبات و آرامش در فضای تجاری و فرهنگی نیاز دارند، اما شرایط موجب شده، صادرات فرش دستباف ایران در شش ماهه نخست امسال تغییر محسوسی نسبت به مدت مشابه سال گذشته نداشته است؛ مرتضی حاجی آقامیری، رئیس کمیسیون فرش، هنر و صنایع دستی اتاق ایران در این خصوص می‌گوید: پیش‌بینی‌ها حاکی از آن است که مجموع صادرات این حوزه تا پایان سال، در حدود ۴۰ میلیون دلار باقی بماند.

اومی آفراید: علاوه بر تأثیرات ناشی از جنگ، مشکلات ساختاری در حوزه باگشت از حاصل از صادرات نیز به عنوان یکی از موانع اصلی مطرح است. با وجود تدوین سیاست‌های جدید از سوی بانک مرکزی برای تسهیل باگشت ارز، روند اجرایی این برنامه‌ها هنوز به مرحله اثربخش نرسیده است. کارشناسان معتقدند که اگرچه نگاه سیاست‌گذار به سمت حمایت از صادرکنندگان خرد و ایجاد انعطاف در نرخ باگشت ارز حرکت کرده است، اما عدم اجرای کامل و عملیاتی شدن این سیاست‌ها، موجب تداوم دشواری‌های پیشین در روند صادرات شده است. در این راستا بررسی وضعیت کلی صادرات غیرنفتی کشور نیز نشان می‌دهد که کاهش سرعت باگشت ارز، نه تنها در حوزه فرش، بلکه در سایر بخش‌های صنایع دستی و فرهنگی مانع از رشد پایدار شده است. این در حالی است که فعالان اقتصادی بر این باورند که تحقق واقعی سیاست‌های حمایتی و ایجاد بستری مطمئن برای نقل و انتقال ارزی، می‌تواند به تدریج زمینه احیای جایگاه جهانی فرش ایرانی را فراهم کند.

در حقیقت به نظر می‌رسد مجموعه‌ای از عوامل داخلی و خارجی از جمله تبعات جنگ منطقه‌ای، محدودیت‌های مالی و بانکی، نوسانات ارزی و ضعف در اجرای سیاست‌های تسهیل‌گر، موجب شده است که چشم‌انداز صادرات فرش دستباف ایران در سال ۱۴۰۴ با احتیاط و نگرانی همراه باشد. با این حال، در صورت بهبود شرایط و عملیاتی شدن تصمیمات ارزی، کارشناسان احتمال می‌دهند که از نیمه دوم سال آینده بتوان شاهد باگشت تدریجی ایران به بازارهای هدف فرش دستباف بود.

◀ پیشینه صادرات فرش دستباف

بررسی وضعیت صادرات فرش طی ۳ دهه اخیر نشان می‌دهد که در دهه ۱۳۷۰ و اوایل دهه ۱۳۸۰، ارزش صادرات سالانه فرش ایران به حدود دو میلیارد دلار می‌رسید و ایالات متحده، آلمان، ایتالیا، ژاپن و کشورهای عربی حاشیه خلیج فارس مهم‌ترین مقاصد این کالای ارزشمند محسوب می‌شدند. اما در فاصله‌ای نه‌چندان طولانی، این صنعت دیرینه دچار رکودی عمیق شد. طبق آمار رسمی، ارزش کل صادرات فرش دستباف ایران در سال ۱۴۰۳ به حدود ۴۱ میلیون دلار محدود شد؛ رقمی که با در نظر گرفتن تورم، کاهش ارزش پول ملی و رشد هزینه‌های تولید، بیانگرا فتی کم‌سابقه و تگران‌کننده است.

مروری بر آمارهای تاریخی نشان می‌دهد که در سال ۱۳۷۲، مجموع صادرات غیرنفتی کشور حدود ۴ میلیارد و ۸۲۴ میلیون دلار بود که بیش از نیمی، بیش از ۲ میلیارد و ۱۰۰ میلیون دلار، یعنی حدود ۴۴ درصد کل صادرات، تنها به فرش دستباف اختصاص داشت. این نسبت قابل توجه، به‌روشنی جایگاه کلیدی و استراتژیک فرش ایرانی را در اقتصاد غیرنفتی آن دوران نمایان می‌کند؛ جایگاهی که طی سه دهه اخیر به تدریج تضعیف شد.

از میانه دهه ۱۳۷۰، صادرات فرش با وجود افت نسبی از دوران طلایی خود، همچنان در سطحی قابل قبول قرار داشت و هیچ‌گاه به زیر ۵۰۰ میلیون دلار نرسید. در آن سال‌ها مجموع صادرات غیرنفتی ایران بین ۵ تا ۷ میلیارد دلار در نوسان بود. فرش دستباف یکی از ستون‌های اصلی صادرات کشور به شمار می‌رفت و ایران به پست‌فانه اصالت طرح‌ها و کیفیت بی‌بدیل تولیدات خود، در صدر صادرکنندگان جهانی این کالا قرار داشت.

اما آغاز دهه ۱۳۹۰ نقطه چرخشی در مسیر این صنعت بود. با گسترش تحریم‌های بین‌المللی علیه ایران، بازارهای جهانی فرش ایرانی به تدریج کوچک‌تر شدند. در سال ۱۳۹۱، ارزش صادرات فرش به ۴۲۷ میلیون دلار کاهش یافت و سه سال بعد، در سال ۱۳۹۴، این رقم به ۲۹۰ میلیون دلار رسید. این روند نزولی در سال‌های بعد شدت بیشتری گرفت.

خروج ایالات متحده از برجام در سال ۱۳۹۷ و قرار گرفتن فرش ایرانی در نخستین فهرست تحریمی دولت وقت آمریکا، شوک تازه‌ای به این بازار وارد کرد. با بسته شدن مسیر صادرات به آمریکا-که یکی از مهم‌ترین مقاصد فرش ایرانی بود- میزان صادرات به زیر ۱۰۰ میلیون دلار سقوط کرد. در سال ۱۳۹۸، کل صادرات فرش دستباف ایران تنها ۷۲ میلیون دلار ثبت شد؛ رقمی که در تاریخ معاصر این صنعت، بی‌سابقه و هشداردهنده است. ترکیب تحریم‌های خارجی، محدودیت‌های بانکی، دشواری‌های انتقال ارز و مشکلات داخلی از جمله پیچیدگی‌های مقررات صادراتی، روند نزولی این صنعت را تشدید کرد. در سال ۱۴۰۱، ارزش صادرات فرش به ۵۰۷ میلیون دلار رسید؛ یعنی کاهشی حدود ۷۸ درصدی نسبت به سال ۱۳۹۷ و بیش از ۹۸ درصدی نسبت به سال ۱۳۷۲.